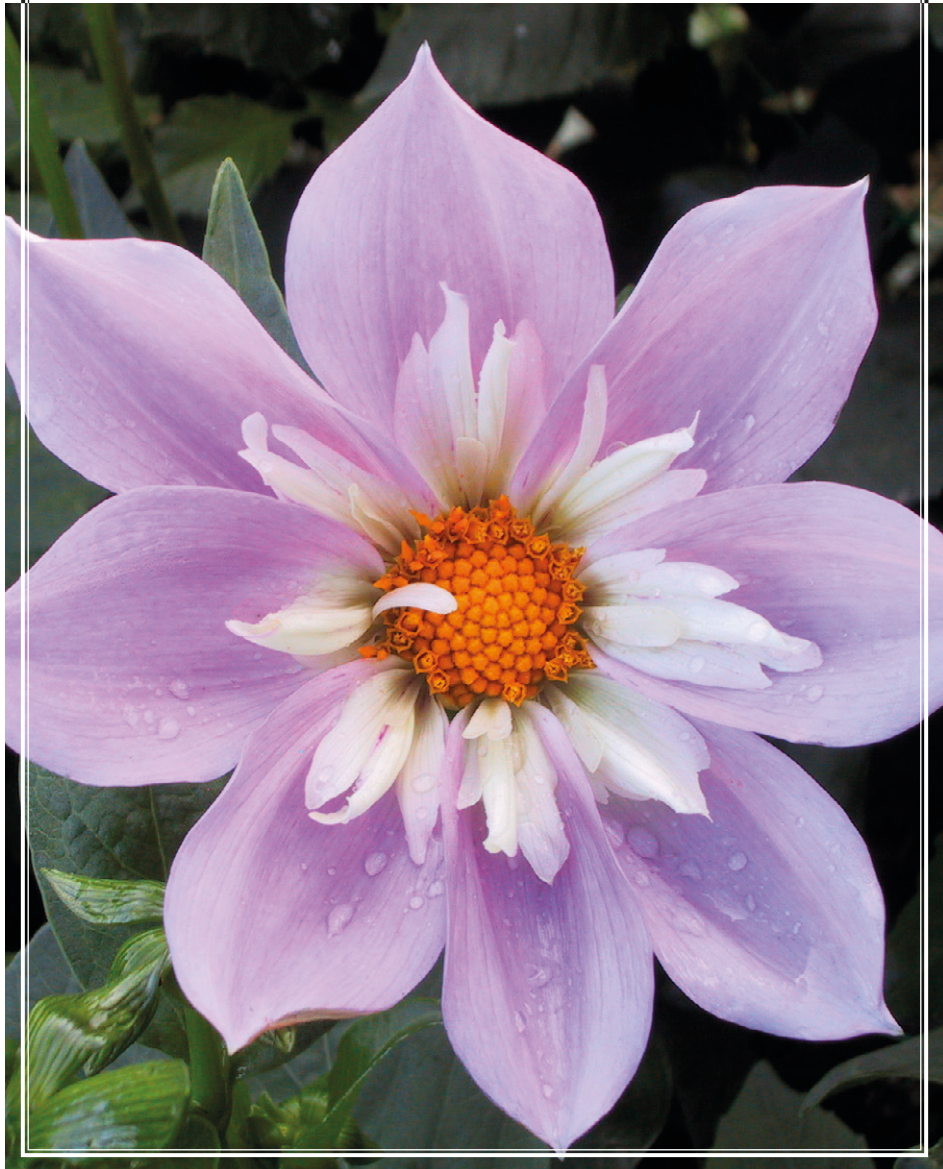

Dahlia

№ 4, November 2011

Dahlia

Medlemstidning för Svenska Dahliasällskapet

Styrelsen 2011

Ordförande

Olof Ekblad
0510-92034, 070-6592034
olof5@yahoo.com

Kassör

Ulla Ullberg
Kvarnegårdsgatan 11 B
531 35 Lidköping
0510-17710, 070-6845180
ulla.u@live.se

Sekreterare

Helena Larsson
0511-370202, 070-3997304
hlsaleby@hotmail.com

Ledamöter

Anders Johansson
0510-530388, 0703-217842
anders.0510530388@telia.com

Kerstin Carlsdotter
0510-541452, 070-3347306
kerstincarlsdotter@spray.se

Kontaktperson Stockholm:

Vakant

Kontaktperson Göteborg:

Liz Ask
031-459239
liz.a@bredband.net

Sällskapets hemsida

www.svenskdahlia.se

Webmaster

Irene Friman
ifriman@yahoo.se

Årsavgiften för medlemskap är
150 kr. Bankgiro nr: 5303-7057

Dahlia trycks hos
Nossebro Mediaproduktion
Södra vägen 36, 465 31 Nossebro

Distribueras av
Ulla Ullberg

Material till februari numret
ska vara hos Helena Larsson
senast 31 januari 2012.

Omslagsbild:

Mariposa är en halskråsdahlia som har en säregen ljuslila färg med fin lyster, det vita kråset och det gula centrumet förstärker den milda men ändå kraftfulla tonen i blomman. Blomstorleken är ca: 8 cm.

Planthöjden är omkring 110 cm.

Mariposa förädlades fram 1958 hos firman Topsvoort i Almeer, Holland.

Topsvoort var en stor handelsträdgård på 1930 till 60 talet med flera egna dahlior i sitt sortiment som fortfarande är mycket gångbara.

Innehållsförteckning

- Sid. 3
Ordförandens spalt
- Sid. 4
Enkäten avslutad
Bergianskas höstfest 2011
- Sid. 6
Bokmässan
- Sid. 7
Trädgårdsfest på Sofiero
- Sid. 8 - 9
Frödahlior - del 2
- Sid. 9 - 11
Dahliahistorik
- Sid. 11
På gång 2012
Beställning från Geerlings

Ordförandens spalt

Så här en bit in i november har alla dahliorna tagits upp och man får passa på att njuta av de fina dagar med sol och klar luft som ändå kommer emellan dis och mörker. När jag räfsade löv under bigarråträdet häromdagen slogs jag av, att där mellan de bruna kala dahliarabatterna står där en buske som så här års exploderar i färg. Benveden med sina fruktställningar i rosa och orange, som nästan kan konkurrera med dahliornas färgprakt för ett par månader sedan.

Medlemsenkäten som ni fick i maj numret är sammanställd. Styrelsen tar till sig era åsikter och jobbar vidare med utvecklingen av föreningen. Ett stort Tack till Charlotte Tungelstedt som har hållit i enkäten.

Hemsidan ska utvecklas vidare av Irene och jag uppmanar er alla som använder e-post att meddela oss er adress dels för att det är ett sätt att snabbt och billigt nå medlemmarna och dessutom kommer vi att införa inloggning för medlemmar på vissa delar av hemsidan. Då behöver vi ha en e-post adress till er för att veta att det är en medlem som vill logga in.

Mer information om detta kommer senare.

Olof Ekblad

Enkäten avslutad

Sammanställningen av den tidigare i år genomförda enkäten bland medlemmarna är nu klar. Svarsfrekvensen var 37%, mindre än hälften, men vi i styrelsen är mycket tacksamma över de svar och synpunkter vi fått in. Det ger en bild av hur Ni tycker vi skall jobba inom Dahliasällskapet.

Ett kort sammandrag av svaren kommer här:

- De flesta har kommit i kontakt med sällskapet via en vän eller på annat sätt och informationen vill man ha via post. Anledningen till att man är medlem att man vill lära sig mer och få möjlighet köpa annorlunda knölar.
- Tidningen vill man ha i pappersformat, men en del tycker också att man skall kunna både läsa på Internet och på papper. När det gäller innehållet vill man framför allt se kunskapsbaserade artiklar och tips på dahliasorter med bilder och tips på resor, öppna trädgårdar och utländska plantskolor med dahlia som specialité.
- Hemsidan med sällskapets egna forum är ett måste även om det inte är så många som skriver egna inlägg.

Generellt så ser vi att de flesta är nöjda och det känns som om vi arbetar i medvind.

Vi tackar för ert deltagande i enkäten och vi kommer att arbeta för att Ni även i fortsättningen känner er nöjda.

Styrelsen i Dahliasällskapet

Bergianska trädgårdens höstfest 2011

Bergianska hade som vanligt en höstfest första helgen i september där många olika trädgårdssällskap var representerade. Det var en härlig dag med fint väder och många besökare som beundrade våra färgglada blommor. Särskilt Olgas dahlior var stora och praktfulla. Elisabeth Svalin Gunnarsson hade med sig sin bok Dahlior.

Det var mycket diskussioner om dahlior, både sorter och odling. En av de vanligaste frågorna var om det går att spara frösådda så kallade sommardahlior.

Många av besökarna sa att de funderar på att gå med i sällskapet och det är väl huvudsyftet med att vi visar upp oss.

Text och foto: Irene Friman

Charlotte, innan besökarna började strömma in.

Bergianska trädgårdens höstfest 2011

*Elisabeth och Olga försöker
lösa någons problem*

*Olga och Kerstin i
sällskapet's gröna
förkläden*

Bokmässan

Bokmässans tema i år var tyska språket, med anledning av det fanns Svenska dahliasällskapet representerat i avdelningen ”Mat och trädgård”. En fondvägg var upptryckt med en bild från Heliga Marias klosterträdgård från Lena Israelssons bok; Klosterträdgårdar. Framför denna fanns en rabatt med dahlior som vår ordförande hade odlat fram i krukor. Rabatten bestod av de mörkröda Karma

Choc, Sam Hopkins, och en gammal sort utan namn samt den röda boll-dahlian Cornel och semikaktusen Karma Red Corona, röd med lite gult mot centrum.

På söndag representerades Svenska Dahliasällskapet av Maj-Britt och Olof Ekblad samt

Kerstin Carlsdotter.

Den stora trädgårdsfesten på Sofiero 26-28 augusti

Vi åkte till Sofiero med höga förväntningar på 3 fina dagar i en härlig miljö.

Fredagen erbjöd fint väder och mycket folk. Vi sålde lotter, fröpåsar och blommor så det stod härliga till. På lördagen vaknade vi till ett åskoväder som tyvärr höll på från och till ända fram på eftermiddagen. Men vad gjorde det att det regnade och blev blött och lerigt, folk kom gärna och pratade dahlior ändå, och humöret var det inget fel på. De flesta hade ju klätt sej därefter. Som tur var kom solen tillbaka under söndagen, så det blev ett fint avslut på dessa dagar i alla fall.

I år jobbade Elsa Abelsson, Ulla Ullberg, Karina Karlsson, Helena Larsson, Lars Noltorp, och Bertil Ahlbeck och hans fru i vår monter.

Frödahljor - del 2

När på våren dahliorna ska sås kan väl vara lite olika beroende på vad man har för utrymmen att ha plantorna på och var man bor men jag brukar så mina runt den första april. Var och en får pröva sig fram till när det passar.

Det enklaste är att bredså dom lite glest i ett grunt tråg med normal såjord, dom ska sås grunt med bara lite jord på sig och dom gror snabbt, på ett par dar kommer dom första och efter två veckor är det oftast hög tid att skola om.

Plantera dom nu i var sin liten kruka och sedan ska dom placeras ljusst och relativt svalt gärna i ett växthus men ett lysrör över fungerar också men det behöver vara tänt många timmar per dygn, temperaturen kan vara lagom mellan 15 -20 grader. Titta till dom och vattna när det behövs.

Om du lyckas hålla plantorna små och knubbiga kan du låta dom vara kvar i sina små krukor till utplanteringen, men oftast så behöver dom toppas för att inte bli för långa och gängliga. Man kan även plantera om dom igen i större krukor om man har plats till det, då kan du nypa av de nedre bladen och plantera dom ganska djupt i krukans för att få bättre stöd för en vinglig planta.

Innan utplanteringen så är det bra om plantorna får komma ut några timmar ibland för att vänja sig vid den starka solen och skydda gärna med fiberduk den första tiden efter utplanteringen, detta skyddar bra mot solen och mot eventuell frost. Fiberduken måste dock läggas på en ställning så den inte ligger mot plantorna, dom är känsliga i detta skedet.

Man ska gärna vänta med utplanteringen till i början av juni när nattfrostrisken är över och hoppar du över fiberduken så räkna med att några inte klarar sig.

Tills nu har plantan klarat sig med näringen som finns med i jorden, men när dom har etablerat sig ute så behövs mera näring en allsidig med N P ock K eller kanske färdigbrunnen kogödsel som man köper i säck. Nu sätter dom fart och efter några veckor börjar knoppar att sticka upp på dom tidigaste plantorna. Det är bra att binda upp plantorna för dom flesta behöver troligen det. Jag planterar mina

frödahlior i en gemensam rabatt och använder ett speciellt plastnät som spänns över och som plantorna växer igenom detta ger ett bra stöd samtidigt som plantorna växer fritt utan att tryckas ihop av uppbindningen.

När sedan blomningen är igång så kan du varje dag hitta nya spännande varianter som slår ut och förgyller din och fjärlilarnas tillvaro.

Är det nu några plantor som speciellt har fångat ditt begär så hoppas jag att dom har bildat fina knölar som du kan spara till kommande år och om dom uppfyller reglerna för någon viss typ av dahlia så vips, är du en dahlia förädlare och kan registrera din nya sort t.e.x. hos den internationella registratören i det engelska dahliasällskapet, National Dahlia Association, NDS.

Men hur man gör det är en helt annan historia

Så är det dags att spara nya kapslar till nästa års frödahlior.

Olof Ekblad

Dahliahistorik

Dahlia hör till de korgblommiga växterna, Asteraceae. Dahlia är en relativt sett ny växt, den har troligen uppstått ur släktet Bidens på svenska kallat Skärör, den vanligaste arten i Sverige är Brunskäran. I Mellanamerika förekommer ett antal arter som där kallas Beggar's tick.

Dahlia härstammar från Mexico där Azteker och andra indianstammar använde den i matlagningen, troligtvis mest

för medicinskt syfte för den smakar inte gott, men även för dekoration och i religiösa sammanhang. Aztekernas namn på den var Acocotli eller Cocoxochitl.

Efter Spanjorernas erövring av Mexico finns sporadiska rapporter av denna växt och troligen togs den även hem till Spanien under 15, 16 och 1700 talen utan att väcka någon större uppmärksamhet men den finns omnämnd i några skrifter.

1789 sänder direktören för den botaniska trädgården i Mexico city, Vicente Cervantes några "plantdelar" av Acocotli till direktören för Madrids botaniska trädgård, Abbe Antonio Jose Cavanilles.

Efter att ett par år ha odlat dessa plantor ger Cavanilles dem år 1791 namnet Dahlia, efter den svenske botanisten Andreas Dahl (1751-1789). De tre arter som Cavanilles namngav var: *D. pinnata*, *D. rosea* och *D. coccinea*.

Under 1790 talet skickade Cavanilles frön och knölar till olika delar av Europa. Åren 1804-05 skickar Frederick Alexander von Humbolt frön av Acocotli från Mecoaacan i Mexico till en botaniker i Tyskland vid namn Willdenow. Dessa odlas samma år av Willdenow och han ger dem namnet Georgina, efter sin ryske vän och reskamrat, professor Georgi. Von Humbolt skickar även frön från Mexico till andra botaniker i Europa år 1805.

Det är dessa två importer av knölar och frön som startar förädlingen av Dahlian eftersom den spreds till flera olika botaniska trädgårdar och man uppmärksammade dess förmåga att korsa sig och bilda nya hybrider som gav upphov till stor variation i form och färg.

År 1809 drar Willdenow tillbaka sitt namn Georgina till förmån för Cavanilles namn Dahlia. Dock används Georgina så vitt jag vet fortfarande i Norge och delvis Danmark. Även i Sverige var namnet Georgin ett vedertaget namn på Dahlian för inte så länge sedan.

Från 1810 talet och framåt århundradets mitt utvecklades många sorter och nya typer av Dahlior. Den var en mycket populär blomma runt om i Europa. År 1846 utlystes en pristävling av Caledonia Hor-

tical Society of Edinburgh i Skottland. Sällskapet skulle betala 2 000 pund till den som kunde ta fram en Blå Dahlia. Ingen har ännu lyckats med detta så prispengarna finns troligen fortfarande kvar att hämta i Skottland.

Dahlian har sedan dess utvecklats mer och mer. Nya typer har tagits fram och senare åter försvunnit. Noggranna studier av växten i Mexico och Guatemala har givit upphov till att nya arter har konstaterats, vissa artnamn har även under årens lopp strukits eftersom dessa har konstaterats vara korsningar av andra arter.

Allteftersom har det bildats sällskap som värnar om Dahlian, samt vill utveckla och klassificera den. År 1964 gjordes en överenskommelse mellan sällskapen i England och USA att man skulle ha ett samarbete så att den stora förvirringen i klasser och sortnamn som då rådde skulle försöka undvikas i framtiden. Dock har de båda sällskapen fortfarande inte samma regler i klassificeringen av de olika typer som förekommer, men sortnamnen är bättre ordning på numera.

Det har utarbetats regler kring sortprovning och klassificeringen av Dahlian för att få fram vackra och livskraftiga sorter som passar till många olika ändamål. Hängivna odlare i många länder har deltagit i förädlingsarbetet.

Under de dryga tvåhundra år som Dahlian förädlats, har det registrerats mer än 50 000 olika sorter världen över, många av dessa existerar inte i dag men några tusen finns att hitta hos Dahlia odlare runt om i världen.

Utöver dessa registrerade sorter så har många sina egna sorter i täppan, för det är ganska enkelt att själv samla in frön,

som sedan blir unika sorter eftersom Dahlian korsar sig i stort sett ohämmat.

Kan man sedan bevara knölna över vintern och förmera dem, så är det möjligt att behålla sin sort i många år till glädje för människor och pollinerande insekter som också älskar Dahlian.

Stora delar av texten är fritt översatt från skriften, THE ALPHA-OMEGA OF DAHLIAS av Gerald Weland, USA. Detta är en mycket noggrann redogörelse för Dahlians utveckling. Den finns att läsa på, ADS, Amerikanska Dahliasällskapets hemsida www.dahlia.org

Olof Ekblad / saxat från hemsidan

.....

På gång 2012

Ännu är inte planeringen av verksamheten för 2012 så långt kommen, men vi kommer att vara med på mässan Nordiska trädgårdar Älvsjö12 till 15 april och Lisebergs trädgårdsdagar Göteborg 10 till 13 maj.

Vid båda tillfällena finns ett stort behov både av medlemmar och andra intresserade som vill hjälpa till med arbetet att förbereda vår medverkan och att sprida information om dahlior och om sällskapet. Dessutom behövs mycket material, alltså dahlior, knölar, plantor m.m. till lotterier och försäljning.

Håll koll på vår hemsida där kommer Irene Friman att lägga in info om kommande aktiviteter.

Mer kommer också i februarinumret av dahlian.

Beställningslista från Geerlings

Vi kommer som de senaste åren att göra en gemensam beställning av dahliaknölar från Jan Geerlings utanför Amsterdam.

Eftersom vår gemensamma beställning har varit relativt stor och vi har gjort en del arbete med uppmärkning och påsning av knölna själva så har Jan gett oss ett rabatterat pris på sitt sortiment. Vi räknar med att få det även detta år, men har ännu inte fått klart besked om årets pris. Dessutom är det alltid lite osäkert med växelkursen mot Euron.

Priset som vi sätter för året blir därför ett "takpris" som kan bli lägre om det visar sig att kostnaden blir lägre. Detta pris är 40 kr per knöl och det slutgiltiga priset får ni besked om i samband med att knölna levereras.

Listan kommer till er med E-post, men ni som inte har e-post får den med detta brev.

Era beställningar ska vara hos Olof Ekblad, senast den 20 december och leveransen kommer i slutet av mars till början av april.

Olof Ekblad

Bened. Foto: Olof Ekblad

Svenska Dahliasällskapet